

hartige geschiedenis. Een spel, een grap, vol fijnheid en ernst toch, een verhaal waarvan de feitelijkheden, de „echtheid”, wel door niemand au sérieux genomen zal worden, en dat toch zijn symbolische werking op de echte lezers niet zal missen — een gracelijk en zinvol spel. Vooral in het eerste gedeelte is het dat. Daar voelt men nog voortdurend dat het Van der Leeuw niet om zijn achttiende-eeuwschen jongeling te doen was, maar dat hij iedereen die een lied in zich hoort zingen de mogelijkheid wilde voorspiegelen — ja wel heimelijk den raad wou geven — op reis te gaan met zijn „Speelman.” D.w.z. zich te bevrijden uit de drukkende banden, zoowel als uit de vaak niet minder benauwende, en soms verlagende, plezieren der maatschappelijke wereld, en gehoor te geven aan de stem zijner waarachtige innerlijkheid, zij die nog zoo fantastisch. De heiligheid der trouw aan ons diepste zelf, zij wordt ons hier wel speelsch en ongewichtig, maar daarom vooral niet minder overtuigend voorgehouden.

In het eerste gedeelte vooral. 't Is of later de schrijver door zijn eigen verhaal te zeer gepakt is en als ingesponnen, of hij zich al te „luchthartig” op zijn fantasie heeft laten gaan en er niet meer uit los kan. Hij boeit dan toch nog — o kinderlijkheid van ons, lezers! — maar de diepere, de geheimzinniger bekoring ging zoetjes-aan verloren. En de allerlaatste ongeveer 20 bladzijden hadden m. i. wel heelemaal gemist kunnen worden. Daar is van het wat ouderwetsch-zinnebeeldige verhaal alleen het, hier tamelijk banale, ouderwetsche overgebleven. Daar steekt ook het zoetelijke het hoofd weer op.

Ouderwetsch? Is het dat eigenlijk wel, als geheel gezien? Is een verhaal vol fijne zielsavonturen, zij het dan in den vorm van een romantische fantasie, niet van alle tijden? Men heeft het tegenwoordig vaak over boeken die speciaal „voor onzen tijd” geschikt zouden zijn. Wij willen niet hopen dat de auteurs van die boeken ze daarvoor ook expresselijk geschreven hebben! Maar als de bedoeling is, dat juist onze, moeilijke en prozaïsche tijd deze boeken noodig heeft — 't zijn meestal eenigszins ethisch-getinte boeken — dan vraag ik: waarom dan niét juist een luchtige, smaakvolle, echt poëtische en te droomen gevende fantasie, als deze van Aart van der Leeuw?

H. R.

P. H. RITTER Jr., De Derde, Laren, A. G. Schoonderbeek. Geen jaartal.

Uit dit donkere, overspannen boek, dat te lezen een nedergang is in de krochten van angst en droom, stijgt de getoermenteerde ziel van den schrijver op als een blinde kreet. Walgelijk sentimenteel heeft men dezen kleinen roman genoemd, doch degeen die dit deed, toonde met zijn uitspraak niets te hebben begrepen van den bodem, waaruit dit werk ontstond. Want het